

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

Αγροτική Κοινωνιολογία

Θεματική ενότητα 2: Η μελέτη του αγροτικού χώρου στην Ελλάδα

Όνομα καθηγητή: **Χαράλαμπος Κασίμης**

Τμήμα: **Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Στόχος αυτής της ενότητας είναι να εισάγει τον φοιτητή/τρια στο περιεχόμενο και στους βασικούς άξονες της μελέτης του αγροτικού χώρου στην Ελλάδα όπως έχει ιστορικά συγκροτηθεί από τις έρευνες ελλήνων και ξένων ερευνητών τις περασμένες δεκαετίες

Λέξεις κλειδιά

- Εμπειρικές έρευνες, ελλαδικός αγροτικός χώρος, θεματικές περιοχές έρευνας

Η μελέτη του αγροτικού χώρου στην Ελλάδα

- Ο αγροτικός χώρος στην Ελλάδα εξακολουθεί να παραμένει, σε μεγάλο βαθμό, ο αγνοημένος της κοινωνικής έρευνας.
- Η καθυστέρηση στην ανάπτυξη των κοινωνικών επιστημών αποτελεί ένα ζήτημα που έχει άμεση σχέση και με την ίδια την εξέλιξη του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος στη σύγχρονη Ελλάδα.

Η έρευνα στη μεταπολεμική περίοδο 1/7

- Μόνο μεταπολεμικά, και κυρίως από ξένους ερευνητές, ο Ελλαδικός αγροτικός χώρος μελετάται σαν αντικείμενο των κοινωνικών επιστημών σε τρεις βασικούς άξονες: της **Ανθρωπογεωγραφίας**, της **Αγροτικής Κοινωνιολογίας** και της **Κοινωνικής Ανθρωπολογίας**.

Η έρευνα στη μεταπολεμική περίοδο 2/7

- Η άμεσα μεταπολεμική περίοδος είναι αυτή της ένταξης της αγροτικής παραγωγής στην αγορά, της μεταφοράς του αγροτικού πλεονάσματος σε άλλους τομείς της οικονομίας, της αγροτικής εξόδου, και της «βίαιης αποδόμησης» της παραδοσιακής αγροτικής κοινωνίας.

Η έρευνα στη μεταπολεμική περίοδο 3/7

- Κυριαρχεί η αντίληψη ότι η οικονομική ανάπτυξη της χώρας απαιτεί τη μείωση του αγροτικού πληθυσμού.
- Οι πρώτες μελέτες μεταξύ 1950-60 είναι στενά οικονομικές με την οπτική της ποσοτικής αύξησης της παραγωγής και γενικά της Κρατικής Αγροτικής Πολιτικής. Εξαιρέσεις οι κοινωνιολογικές παρεμβάσεις του Ευελπίδη και του Φίλια.

Η έρευνα στη μεταπολεμική περίοδο 4/7

- Η δεκαετία του 1960 αποτελεί χρονολογία αφετηρίας ενός εντονότερου κοινωνικού προβληματισμού και ερευνητικής παρέμβασης που συνδέεται και με τη δημιουργία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ).
- Πολλαπλασιάζονται οι ποιοτικές και ποσοτικές έρευνες ανθρωπολόγων, γεωγράφων και κοινωνιολόγων, κυρίως Άγγλων και Γάλλων.

Η έρευνα στη μεταπολεμική περίοδο 5/7

- Ένας νέος κοινωνικός προβληματισμός επηρεάζει και τις υπόλοιπες κοινωνικές επιστήμες με αποτέλεσμα να στραφούν σε ζητήματα όπως ο ρόλος των προκαπιταλιστικών δομών στο σχηματισμό της σύγχρονης κοινωνίας και η σημασία των ζωντανών πολιτισμικών εκδηλώσεων για την οικοδόμηση της σύγχρονης εθνικής ταυτότητας (αμφισβητώντας τη παραδοσιακή ιστοριογραφία και λαογραφία).

Η έρευνα στη μεταπολεμική περίοδο 6/7

- Εκείνο που χαρακτηρίζει την οικονομική αγροτική έρευνα είναι η λογική της αναπτυξιακής αγροτικής πολιτικής με την αύξηση της παραγωγής και παραγωγικότητας, της εκμηχάνισης, της περιφερειακής ανάπτυξης, της απασχόλησης, της ένταξης στην ΕΟΚ και των επιπτώσεων αυτής.

Η έρευνα στη μεταπολεμική περίοδο 7/7

- Όσον αφορά στο χώρο της αγροτικής κοινωνιολογίας, ανθρωπολογίας και ανθρωπογεωγραφίας, η ανάλυσή τους είναι κυρίως συγχρονική.
Απουσιάζει η διαχρονική και η διακλαδική προσέγγιση. Δύο είναι οι επιπτώσεις αυτού:
 - Η προσφυγή σε ψυχολογικές ερμηνείες για τη συμπεριφορά του Έλληνα αγρότη (ατομικισμός, έλλειψη συνεργασίας κλπ).
 - Η μονόπλευρη οικονομιστική θεώρηση του ζητήματος της ανάπτυξης.

Θεματικές περιοχές της κοινωνικής έρευνας στην αγροτική μεταπολεμική Ελλάδα

Οι έρευνες κοινωνικής ανθρωπολογίας

- Οι έρευνες αυτές αφορούν στη «...μελέτη των κοινωνικών σχέσεων και οικονομικών δραστηριοτήτων μέσα στο χώρο της αγροτικής κοινότητας που αντιμετωπίζεται συνήθως σαν κλειστό υποσύστημα χωρίς να γίνεται αναφορά στην άρθρωσή του με το ευρύτερο ελληνικό κοινωνικοοικονομικό σύστημα».

Οι έρευνες ανθρωπογεωγραφίας 1/2

- Μεγαλύτερης έκτασης έρευνες από αυτές της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Πρόκειται για έρευνες εθνικού επιπέδου ή μεγάλων γεωγραφικών ενοτήτων (βασικά προβλήματα οργάνωσης χώρου) με χαρακτήρα μονογραφίας ή μελέτης χαρακτηριστικών πληθυσμιακών ομάδων.

Οι έρευνες ανθρωπογεωγραφίας 2/2

- Γίνεται προσπάθεια εντοπισμού των διαφορών στις δομές της αγροτικής οικονομίας, στις τάσεις της αγροτικής εξόδου και στη δημογραφική σύνθεση διαφόρων γεωγραφικών περιοχών.

Οι αγροτοκοινωνιολογικές έρευνες 1/2

- Πρόκειται για έρευνες, εμπειρικού χαρακτήρα, που υιοθετούν τη στρωματική προσέγγιση και τη στατιστική συσχέτιση των παραμέτρων του κοινωνικού αγροτικού περιβάλλοντος προς τις παραμέτρους της κοινωνικής συμπεριφοράς.

Οι αγροτοκοινωνιολογικές έρευνες 2/2

- Εξετάζουν τη διάσπαση της συνοχής και εσωτερικής ισορροπίας των κοινωνικών δομών των αγροτικών κοινωνιών σαν αποτέλεσμα της ενσωμάτωσής τους στις εθνικές και διεθνείς αγορές και οικονομίες.

Βιβλιογραφία

- Bika Z. (2007), A Survey of Academic Approaches to Agrarian Transformation in Post-War Greece, *Journal of Peasant Studies*, 34: 1, pp. 69-90
- Δαμιανάκος κα. (1997), *Εξουσία, Εργασία και Μνήμη σε τρία Χωριά της Ηπείρου: η Τοπική Δυναμική της Επιβίωσης*, Πλέθρον/ΕΚΚΕ, σελ. 14-36
- Δαμιανάκος Σ. (2002), *Από τον χωρικό στον αγρότη: Η ελληνική αγροτική κοινωνία απέναντι στην παγκοσμιοποίηση*, Εξάντας, Αθήνα.
- Κοβάνη Ε. (1986), *Οι εμπειρικές έρευνες στην αγροτική Ελλάδα*, ΕΚΚΕ, Αθήνα.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αναφοράς

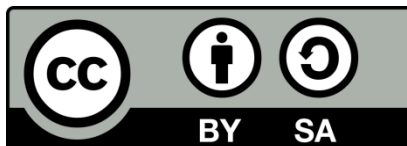
Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης. «Αγροτική Κοινωνιολογία». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCDAERD105/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
 - το Σημείωμα Αδειοδότησης
 - τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
 - το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)
- μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.